

26.5.2004

Valtiovarainministeriö
Verohallitus

VEROHALLITUKSEN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2003

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa Verohallituksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2003 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä valtiovarainministeriölle että Verohallitukselle. Tarkastuksen ovat suorittaneet ylitarkastaja Johanna Kormu, ylitarkastaja Marjatta Kivipelto ja ylitarkastaja Pasi Tervasmäki ja valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut Verohallituksen tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

BUDJETOINTIMENETTELYT

Valtion talousarviossa Verohallituksen maksamat, verotukseen liittyvät korkomenot ja osa Verohallituksen perimistä korkotuloista on nettobudjetoitu verotulojen yhteyteen osastoon 11. Koska talousarviolain 3 §:n ja 3 a §:n mukaan nettobudjetointia ei ole mahdollista soveltaa veroihin eikä korkomenoihin ja -tuloihin, menettelyä ei voida pitää talousarviolain mukaisena. Talousarvioasetuksen 3 §:ssä määritellään tulojen ryhmittely osastoihin ja 4 §:ssä menojen ryhmittely pääluokkiin. Verotulojen sekä korkomenojen ja -tulojen yhdistäminen samaan osastoon ei ole myöskään talousarvioasetuksen määräysten mukaista.

Vuoden 2004 talousarviossa verotukseen liittyvät korkomenot on budjetoitu momentille 28.99.97 (Verotukseen liittyvät korkomenot) ja korkotulot momentille 12.39.02 (Verotukseen liittyvät korkotulot).

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Edellä budjetointimenettelyjen yhteydessä käsitelty verotuloja sekä korkomenoja ja -tuloja koskeva virheellinen menettely on vaikuttanut talousarvion toteutumalaskelmaan ja tuotto- ja kululaskelmaan.

Verohallitus on kirjannut liike- ja talousarviokirjanpidossa verotukseen liittyviä korkomenoja 39,2 milj. euroa verotulojen vähennykseksi ja korkotuloja 14,5 milj. euroa verotulotilien lisäykseksi. Kirjaukset on jouduttu tekemään virheellistä budjetointimenettelyä vastaavasti.

Edellä mainittujen verotuloihin kirjattujen korkojen lisäksi Verohallitus on kirjannut muita verotukseen liittyviä korkotuloja 59,7 milj. euroa liike- ja talousarviokirjanpidossa maksuperusteisesti. Talousarvioasetuksen 5 a § ja 42 d § edellyttävät korkojen suoriteperustetta vastaavaa kohdentamista. Korot on budjetoitu maksuperusteella, vaikka momenttien päätösoosissa ei tästä ole mainintaa.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa muilta osin todettu laadituiksi säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitettyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus ja maksullisen toiminnan kannattavuustiedot

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus-, ja suoritustietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältävätkö tuloksellisuuden kuvaus ja kustannusvastaavuuslaskelmat olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastus ei ole kohdistunut tilinpäätöksen vaikuttavuustietoihin.

Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt tuottavuus- ja taloudellisuustiedot ja maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyysissä ja tarkastettu kirjanpidon ja muun laskentatoimen tarkastuksen yhteydessä Verohallituksessa ja kolmessa verovirastossa sekä siirtotalouden tuottojen ja verotukseen liittyvien korkojen tarkastusten yhteydessä.

Tarkastuksen yhteydessä on kiinnitetty huomiota joihinkin käteisvaroja koskeviin menettelyihin, jotka eivät kaikilta osin vastaa talousarvioissa ja -asetuksessa esitettyjä vaatimuksia ja joiden osalta Verohallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin.

Siirtotalouden tuottojen tarkastuksen yhteydessä tarkastettiin verotuskustannusten laskentakäytäntöä.

Verohallintolain 11 §:n 1 momentin mukaan verotuskustannuksia ovat valtion varsinaisen talousarvion mukaiset ja edellisen vuoden tilinpäätöksen perusteella tarkistettut verohallinnon menot. Kustannusten määrää laskettaessa otetaan huomioon myös ne verohallinnon menot, jotka on rahoitettu valtion talousarvion muista kuin verohallinnon määrärahoista.

Tarkastuksessa todettiin, että Verohallitus on laatinut verotuskustannuspäätösten perustana olevat laskelmat siten, että valtion talousarvion muina kuin verohallinnon määrärahoina on huomioitu ainoastaan arvonlisäveromenot. Laskelmiin ei siten sisälly työllistämistukien eikä VEL-perusteisen ja varhaiskuntoutustoimintamäärärahan osuuksia.

Koska verotuskustannusten muodostuksen oikeellisuudesta ei tarkastuksen aikana ole voitu vakuuttua, on valtiovarainministeriöltä ja

Verohallitukselta pyydetty lausunnot verotuskustannusten laskemista käsittelevään tarkastusviraston tarkastusmuistioon (8.3.2004 Dnro 326/53/03).

Saatujen lausuntojen perusteella on todettu olevan aihetta verohallintolain tarkistamiseen ja sen selkeyttämiseen, tulisiko muita kuin verohallinnon omia valtion talousarvioon sisältyviä määrärahoja käsitellä verotuskustannuksina arvonlisäveromenojen lisäksi. Tämä on syytä tehdä myös asian taloudellisen merkityksen johdosta.

Valtiovarainministeriö on ilmoittanut ryhtyvänsä toimenpiteisiin asiaan liittyvien kysymysten selvittämiseksi.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Verotukseen liittyvien korkomenojen ja korkotulojen budjetoinnissa ja kirjaamisessa verotulojen yhteyteen ei ole noudatettu talousarviolain 3 §:n edellyttämää bruttobudjetointia eikä talousarvioasetuksen 3 ja 4 §:ssä tulojen ja menojen osastoihin ja pääluokkiin ryhmittelystä annettuja määräyksiä.

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on muilta osin noudatettu.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Pitkänen

Ylitarkastaja

Johanna Kormu

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeriön valtiosihteeri
Verohallituksen pääjohtaja
Valtiokonttori